

Elektronik Yayıncılık Kapsamında Elektronik Tasarım Dergilerinin Görsel Kimlik Açısından Değerlendirilmesi

Okutman Özden Pektaş Turgut

Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, Ankara
ozdenp@gazi.edu.tr

Özet: Basılı biçimdeki yayınların İnternet ortamından güncellenebilmesi, elektronik ortamda verilebilen sipariş sayısı kadar kitabın basılabilmesi, sayısal kâğıt ve ses tanıma teknolojilerinin yayıncılıkta kullanılması, elektronik yayıncılığın hızlı gelişiminin göstergelerindedir. Çok düşük maliyetlerle üretilen, yazılı basın ve görsel iletişim araçlarının tüm özelliklerini içeren yapısıyla elektronik yayınlar, kitle iletişiminde önemli birer araç haline gelmiştir. Bu anlamda e-yayın biçimlerinden biri olan elektronik dergiler; sahip olduğu görsel gücü ve etkileşim özellikleri ile e-gazete ve web yayıncılığının tüm etkilerini içerisinde barındırabilmektedir. Özellikle seçilmiş konularda yazılan makalelerin, durağan/hareketli görüntüler, video, ses, müzik gibi öğeler ile desteklenen elektronik tasarım dergileri, farklı tasarım anlayışlarının kültürlerarası paylaşımında önemli bir yere sahiptir. Sanatçı ve tasarımcıların eserlerini, tüm dünya ile paylaşabilecekleri çoklu ortam içerikli birer sanal sergileme alanıdır. Kolay erişim, hız, üretim maliyetinin düşüklüğü, etkili tasarımları ve etkileşimli yapıları ile elektronik dergiler günümüzde elektronik yayın biçimleri arasında önemli bir yere sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Elektronik Yayıncılık, Elektronik Dergi, Grafik Tasarım, Etkileşim, Çoklu ortam

Elektronik Yayıncılığın Gelişimi

İnsan, çevresinde olup bitenleri öğrenmek, başına gelenleri çevresine duyurmak ve fikirlerini başkalarına iletmek ihtiyacındadır. Sahip olduğu bilgiyi çevresine yayabilme amacıyla da çok çeşitli yöntemlerden faydalanmıştır. Başlangıçta sözler, işaretler ve semboller ile anlatılan düşünceler, yazıyla yeni bir boyut kazanmış, matbaa'nın keşfiyle daha geniş kitlelere ulaşarak, zaman içinde anlamını kaybetmeden sonraki kuşaklara aktarılabilmiştir.

Henri Berr, Georges Weill'in *Le Journal* adlı yapıtına yazdığı önsözde şöyle demektedir: "Gerçeğin aranmasında yazı ve matbaa çok büyük rol oynamışlardır. Yazı konuşan maddeyi yaratmıştır. Matbaa ise sonsuz sayıda çoğaltmış ve ebedileştirmiştir. Bu sayede düşünce zamanı yenmiştir." [1].

İlerleyen zaman içerisinde gelişen teknolojiler ve 1980'lerden itibaren kişisel bilgisayarların masaüstü yayıncılıkta kullanılmaya başlanması, yayın tasarımının önemini arttırmıştır. Böylece etkileyici görsellikteki tasarımların üretimi ve en hızlı şekilde okura iletimine olanak sağlanmıştır. Zaman içerisinde ise yayıncılık, kâğıda bağımlı olmaktan çıkarak, elektronik ortama özel biçimlerde de okura sunulmuştur.

Artan basın ve dağıtım masraflarına alternatif bir yol olarak ortaya çıkan elektronik yayıncılık, günümüzde yazarlar ve okurlar tarafından sıklıkla tercih edilen bir yayım biçimidir. Bilgisayar temelinde oluşturulan, depolanan, işlenen ve güncellenen bilginin seçilmiş bir izleyici gurubuna aktarımı olarak tanımlanan [2] e-yayıncılık terimi önceleri faks, radyo, televizyon gibi araçlarla yapılan yayınlar ve/veya çoğaltılması amaçlanan yayınların bilgisayar, tamamlayıcısı araçlar (yazıcı, tarayıcı, yazılım v.b.) ile basılabilir hale getirilmesini ifade etmekte kullanılmıştır. Günümüzde ise bu terim daha çok çevrimiçi (online) veya web tabanlı olarak yapılan yayıncılığa karşılık gelmektedir.

Tüm dünyada yayıncılık sektörü teknolojinin hızlı gelişimine koşut olarak biçim ve içerik açısından değişimler geçirmektedir. Bir iletişim aracı olarak hayatımızın hemen her alanında bulunan İnternetin bilgiye ulaşma ve yayma konusunda sağladığı kolaylıklar, bu teknolojiyi yayıncılık sektörü içinde önemli bir ortam haline getirmiştir. Bu anlamda okurdan gelen talep karşılığında basılan (POD-Print on Demand) kitap, dergi gibi basılı yayınların hazırlanabildiği İnternet üzerinden hizmet veren yayınevlerinin sayısı giderek artmaktadır. Sanal matbaa veya yayınevi biçimde çalışan bu sistemlerden birisi 2002 yılından bu yana hizmet veren *Lulu.com* 'dur. *Lulu.com* yazarın eserini çevrimiçi yükleyerek sayfa tasarımından kapak tasarımına kadar her aşamasında etkin olduğu ve gelen sipariş sayısı kadar kitabının basıldığı bir işleyişe sahiptir. Tamamen elektronik olarak işleyen süreçte yazar kitabın fiyatını, boyutuna, cilt yapısına, sayfa sayısına, rengine göre belirleyebilmekte, isterse ücreti karşılığı ISBN alıp dağıtım kanallarını kullanarak kitapçılardaki raflarda da kitabının satışını gerçekleştirebilmektedir. Bunun yanı sıra sadece elektronik ortamda okunabilen e-kitaplar da yayıncılık sektöründe potansiyel bir pazar oluşturmuştur. Önceleri sadece bilgisayarlar üzerinden okunabilen e-kitaplar, 1998'den itibaren gelişen ve yaygınlaşan palm, cep pc, İpod, cep telefonları gibi taşınabilir aygıtlar sayesinde bir çoğu tek bir aletin içerisinde depolanarak, hareket halinde, tatilde, arabada (sesli okuma sistemi) rahatlıkla okunabilmektedir. Bunun yanı sıra e-yayın türleri arasında en popülerlerinden olan e- gazeteler ile okur, güncel gelişmelere anında ulaşabilmekte, geçmiş haber başlıklarına veya köşe yazarlarına tek bir tıklama ile rahatlıkla erişerek, haber içeriklerine göre gazetesini kişiselleştirilebilmektedir.

Basılı biçimdeki yayınların İnternet ortamından güncellenebilmesi, elektronik ortamda verilen sipariş sayısı kadar yayının basılabilmesi, sayısal kâğıt ve ses tanıma teknolojilerinin yayıncılıkta kullanılması, elektronik yayıncılığın hızlı gelişiminde önemli noktalar. Günümüzde çok düşük maliyetlerle üretilen, yazılı basın ve görsel iletişim araçlarının tüm özelliklerini içeren yapısıyla

elektronik yayınlar, kitle iletişiminde önemli birer araç haline gelmiştir. Bu anlamda görsel gücü ve etkileşim özellikleri ile e-gazete ve web yayıncılığının tüm etkilerini içerisinde barındıran elektronik dergiler ise e-yayın biçimleri arasında önemli bir yere sahiptir.

Elektronik Tasarım Dergileri

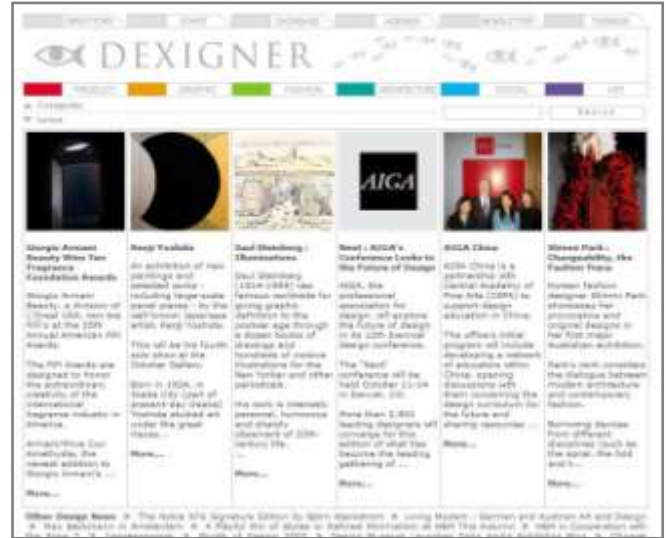
Haftalık, aylık ya da yıllık olarak yayımlanabilen elektronik dergiler; sosyal, kültürel, güncel konularda siyaset, spor, bilim, yazın, sanat, teknoloji, tasarım içerikli makale, araştırma yazısı, röportaj ve görseller içeren elektronik ortamda takip edilen yayınlardır. İçeriklerine göre sınıflandırıldığında en bilinen türü akademik e-dergi yayıncılığıdır. Akademik e-dergiler, üniversitelere bağlı fakülte, enstitü ya da araştırma gruplarınca hazırlanan, bilimsel, sanatsal, düşünsel alana ait akademik konudaki makale ve yazıları içeren yayınlardır. Derginin akademik bir dergi olduğunu derginin yayın kurulu, alanındaki hakemleri ve bilimsel çevrelerce kabul görmesi belirler. Bu çeşit e-dergiler üç ana grupta değerlendirilmektedir [3]: “Basılı sürümü bulunmayıp sadece elektronik ortamda yayımlananlar, içeriği aynı olup hem basılı hem de elektronik biçimde okura sunulanlar, aynı isme sahip olmasına karşın basılı ve elektronik biçimlerinde farklı içeriklere sahip olanlar.” Basılı akademik dergilerle aynı yayım sürecini yaşayan akademik e-dergiler, elektronik ortamın verdiği avantajları kullanmakla birlikte çoğunlukla görsel açıdan zayıf yayınlardır.

Diğer bir e-dergi türü ise, özel seçilmiş konularda yayımlanan ve okurlardan gelen yazı, görüntü, video gibi öğelerin, derleme yerli/yabancı haberler ile bir arada sunulduğu, karşılıklı bilgi alışveriş trafiğinin yüksek olduğu *blog* yapısındaki dergilerdir. HTML biçiminde tasarlanan bu çeşit e-dergiler çoğunlukla teknoloji, moda, edebiyat, siyaset, sanat gibi konularda yayımlanmaktadır.

İnternet ortamında bulunan e-dergilerin çok büyük bir kısmı web sayfası yapısında tasarlanmaktadır. Oysa elektronik ortamın sağladığı yeni teknolojik uygulamalar, farklı anlayış ve tasarım biçimlerini gerektirmektedir. Bu anlamda çoklu ortam özelliklerine sahip etkileşimli yapısı, görsel gücü ve içeriği ile elektronik tasarım dergileri elektronik dergi yayıncılığında farklı bakış açılarının gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Genel olarak *PDF*, *Flash*, *HTML* olarak 3 farklı çeşitteki tasarım dergilerinin üretiminde kullanılan teknolojiye göre tasarım öğeleri ve etkileri de farklılık göstermektedir. Çalışmanın bu bölümünde 3 farklı teknolojiye üretilen; grafik tasarım ve görsel iletişim tasarımı alanlarında yayımlanan, içeriğini tasarımcı/sanatçılara ait çalışma örnekleri, makaleler, röportajlar ve tasarım haberlerinin oluşturduğu dünyadan ve ülkemizden elektronik tasarım dergilerinin görsel kimlik açısından değerlendirilmesi yapılmaktadır.

HTML olarak hazırlanan elektronik tasarım dergileri; makale, inceleme yazısı, forum içeriğinde yapılarıyla klasik web sayfası görünümündedirler. Çoğunlukla ekranın üst kısmında yatay olarak bulunan dergi ismi, hemen altında ya da ekranın sol kısmında yönlendirme düğmeleri sıralanmakta, sayfa akışı yukarıdan aşağı doğru olmaktadır. Sayfalar arası gezinim metin ve görseller üzerindeki bağlantılar veya düğmeler üzerinden gerçekleştirilmektedir. Geçmiş sayı veya makalelere ulaşımın oldukça kolay olduğu bu dergilerde

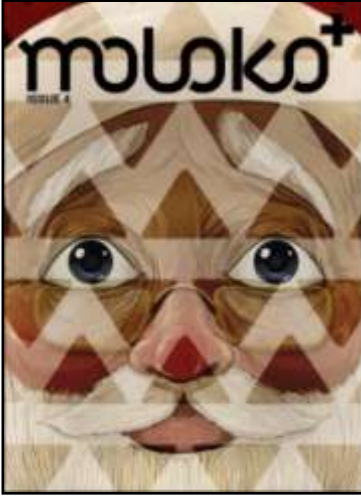
zaman zaman görsel etki amacıyla Flash, GIF olarak hazırlanan hareketli görüntüler veya videolar yerleştirilebilmektedir. Fakat hareketli görüntü, ses ve video dosyalarının İnternet hızına bağlı olarak yüklenme sürelerinin zaman alması, bu gibi öğelerin kısıtlı kullanılmasına neden olmaktadır. HTML biçimdeki tasarım dergilerine; *PingMag*, *Creative Behaviour* gibi yabancı örneklerin yanı sıra *Dexigner*, *Jiklet* gibi ülkemizden başarılı örnekler verilebilmektedir (Görüntü 1).

Görüntü 1: HTML biçiminde tasarlanan *PingMag* ve *Dexigner* e-tasarım dergilerinin giriş sayfa görüntüleri.

PDF, elektronik dergi tasarımında en sık kullanılan biçimlendirmedir. Diğer teknikte tasarlanan dergilere göre etkileşim özelliklerinin az olması, çoklu ortam öğelerinin sınırlı kullanımı belge boyutu konusunda avantajlar sağlamaktadır. Küçük belge boyutuna sahip pdf dergilerin, indirilmesi, dağıtımı, kopyalanması ve saklanması da daha kolay olmaktadır. Dergi sayfaları herhangi bir görsel kayba, bozulmaya uğramadan, düzgün biçimde yazıcıdan çıktı alınabilmekte, isteyen okurlar tarafından basılı olarak da saklanabilmektedir. Bu çeşit e-dergiler, Acrobat Reader programı ile MacOS, Windows gibi farklı işletim sistemlerinde rahatlıkla görüntülenebilmektedir. Sayfalar arası gezinim düğmeleri, web bağlantıları, dışarıdan eklenebilen video, ses, Flash öğeler ile Acrobat'ın son sürümlerinde farklı tasarımlara da olanak verilmektedir. Çoğu zaman basılı bir tasarım dergisinden farkı olmayan sayfa

düzenlemeleri ile görsel anlamda çarpıcı etkilere sahip olmasa da, okurlar açısından kullanılabilirlik, düşük belge boyutu ile tercih edilmektedir. *Moloko+*, *Blanket*, *Beast* gibi yabancı dergiler PDF biçimde yayımlanan elektronik tasarım dergilerinin başarıları örneklerindedir (Görüntü 2).

Görüntü 2: PDF biçimdeki e-tasarım dergilerinden *Moloko+* ve *Blanket*'in kapak sayfa görüntüleri.

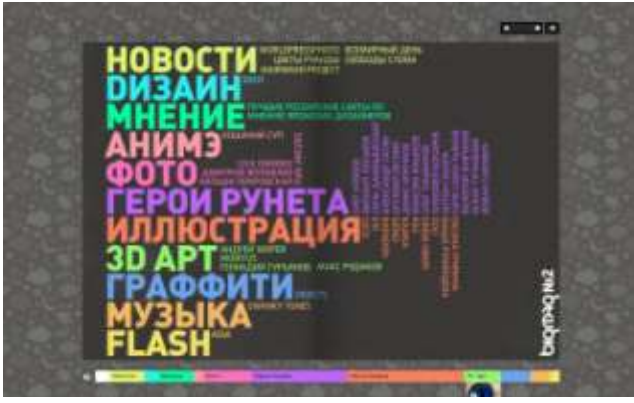
Flash elektronik tasarım dergilerinde artistik etkisiyle öne çıkan bir teknoloji olması sebebiyle popüler kullanım biçimlerindedir. Temelde vektörel olarak çalışması, ayrıca Bitmap görüntüleri de desteklemesi, hareketli görüntülerin oluşturulmasında tasarımcıya çok çeşitli olanaklar sağlamaktadır. Animasyonlar, sayfa çevirme efekti, seçimin okura bırakıldığı arka plan müzikleri, değişen zemin görüntüleri, etkileşimli görüntüler, fare hareketini izleyen yazılar gibi çok çeşitli uygulamalar *actionscript* denilen özel kodlarla tasarıma uygulanabilmektedir. Sonunda tamamlanan çalışma SWF uzantılı olarak hemen hemen tüm bilgisayarlarda Flash Player ile gösterilebileceği gibi, özel belge kaydetme seçenekleriyle yayımlanacağı ortamda kendi başına çalışan “.exe” biçimine de dönüştürülebilmektedir.

Grafik tasarım dünyasından çok sayıda örneğine rastlanan *Flash* e-dergiler, kullanıcı etkileşiminin en üst seviyede olduğu dergi türlerindedir. Okur dergiyi tam ekran ya da ekranın belli bir kısmında seçilen zemin üzerinde izleme seçeneklerine sahiptir. Ekranın ortasında izlenen dergilerin zeminine dergi algılanırlığını arttırmak için doku tekrarlarından oluşan bir görsel yerleştirilmektedir. Böylece dergi bilgisayarın masaüstü görüntüsünden ayrılarak, okurun dergiye rahatça odaklanması sağlanmaktadır. Doku, çizim ya da fotoğraftan oluşan bu zemin görüntüsü birden fazla seçenekle okurun tercihinine sunulabilmektedir. Çoğu zaman arka plan görüntüsünü destekleyen ses kullanımı ile okura

tematik bir ortam da yaratılmaktadır. Örneğin *Encore Magazine* dergisinde 4 farklı zemin seçeneğinden “kumsalda” teması seçildiğinde dergi zemini kum görüntüsü ile kaplanmakta, arka planda martı, dalga ve çocuk sesleri çalmaktadır.

Çevremizi anlamlandırmada günlük yaşamımızın önemli bir parçası olan ses, elektronik ortamdaki görüntünün gerçekçiliğini ifade etmede son derece önemlidir. Ses, görüntü boyutunun psikolojik olarak tamamlayıcı bir ögesidir. İzleyici çoğu zaman ekrandaki görüntüyle sesi bir bütün olarak ele alma eğilimindedir [4]. Gelişen teknolojiler sayesinde çeşitlenen ses efektleri ve müzikler, e-dergileri daha canlı hale getirmekte, okurun dergiye ilgisini arttırmaktadır. Sayfa içindeki düğmelerde kullanılan tuş sesleri görüntünün anlamını tamamlayarak, kullanıcının etkileşime girdiği hissini pekiştirmektedir. Birçok *Flash* dergide olan arka plan müzikleri okura duygusal sanal bir dünya yaratmakta, eğlenceli vakit geçirmesine katkıda bulunmaktadır. “Görüntü ve ses öğeleri zaman zaman değişken olarak egemen ve tamamlayıcı durumdadır. Aslında birbirinden bağımsız olarak algılanan bu iki öge arasında tasarımda mutlak bir bütünlük söz konusudur [5]”.

Ses, görüntü, canlandırma, video gibi çok çeşitli ögenin aynı anda kullanıldığı uygulamalarda “etkileşim” büyük önem taşımaktadır. Elektronik yayıncılığı, basılı yayıncılıktan ayrılan en önemli 2 farkı, “çoklu ortam” ve “etkileşim” özellikleridir. Özellikle elektronik dergilerde geleneksel araçlarda pasif olan okurun yetkiyi ele alması onu güçlü kılmaktadır. Basılı dergilerden farklı olarak okur, e-dergilerde sayfa içindeki hareketleri, öğelerin denetimini elinde tutmaktadır. Okurun fareyle tıklama veya klavye onayı biçiminde gerçekleştirdiği etkileşimde, dergiyi istediği zaman açıp kapatabilmekte, sayfaları çevirebilmekte, video ve sesleri durdurup, yeniden başlatabilmektedir. Elektronik dergilerde en çok kullanılan etkileşim yöntemi, sayfaların gerçek bir dergi sayfası gibi köşelerinden tutulup, kaldırılıp, çevrilebilme uygulamasıdır. Bu çarpıcı bir teknik *Flash* dergilerin çok büyük bir kısmında kullanılmaktadır. Okura, basılı bir yayını inceliyormuş psikolojisini sanal olarak yaşatmak amacıyla düşünülen bu uygulama sayfalar arasında gezinim için kullanılan yöntemlerden birisidir. Bunun yanı sıra sayfa altında karşılıklı açılmış sayfa ikonları biçimde veya ileri-geri düğmeler ile de sayfalar arası dolaşım sağlanmaktadır. *Bigmag* gibi bazı dergilerde ise “renk” ögesi içindikiler organizasyonu için etkin şekilde kullanılmaktadır. *Bak* örneğinde ise farklı bir anlayışla, sayfa altındaki bantta ilgili sayfaların küçük ön izleme görüntüleri yerleştirilerek, okura görsel takip kolaylığı getirilmektedir (Görüntü 3). İleri/geri, ses aç/kapat, içindikiler, iletişim, çıkış gibi ortak düğmeler ise derginin alt ve üstünde kalan kısımlarda, okurun her an ulaşabileceği noktalara yerleştirilmektedir. Okur fare ile düğmeler üzerine geldiğinde renk değiştiren düğmeler etkileşimli yapılarını belirgin şekilde hissettirmektedir.

Görüntü 3: Flash biçimdeki e-tasarım dergilerinden *Bigmag* ve *Bak*'ın menü yapısına ait görüntüler.

Dergi tasarımını değerlendirmenin en önemli ölçütü “kimlik” kavramıdır. Bir süreli yayının yayın felsefesi, tarihi, yayınlayanın ya da yayıncılar topluluğunun dünyaya ve kültüre bakışı o yayının kişiliğini, yani “ruhunu” oluşturur... Yayının kişiliğinin görünür ya da gösterilir hale gelmesine görsel kimlik diyoruz. Görsel kimlik süreli yayının, yayın hayatı boyunca okur tarafından tanınmasına ve öteki yayınlardan ayırt edilmesine yarar [6].

Sayfa tasarımı, bilginin okunabilir, ilgi çekici ve etkili biçimde düzenlenmesidir. Bir yayın sadece içeriğiyle değil, sayfa düzenleme biçimiyle de okura kendini tanıtır ve okutturur. Bu sebeple yazı, fotoğraf, resimleme gibi tasarım öğelerinin yayımlanacağı ortamın (kağıt, ekran) özellikleri çerçevesinde nasıl tasarlandığı ve sunulduğu büyük önem taşımaktadır. Tüm bu öğelerin birbiriyle ilişkisi, bölüm başlığından sayfa numarasına, içindekiler sayfasından arka kapağa kadar derginin görsel kimlik oluşumunu etkilemektedir. Elektronik dergilerin büyük çoğunluğu basılı dergilerin genel sayfa tasarım anlayışına benzer durağan öğeler kullanılarak karşılıklı iki sayfa veya silme tek sayfa biçimde tasarlanmaktadır. Oysaki elektronik ortamında getirdiği birçok farklı teknikte sayfalarda ve etkili şekillerde tasarlanabilmektedir. *Root* dergisi örneğinde, sayfa içerisinde bulunan çalışmanın farklı noktalarına tıkladığınız da kamera hareketiyle gezinim sağlanması ya da aynı derginin içindekiler sayfası zemininde durağan görüntü yerinde video kullanımı dergiye ilgiyi arttırmaktadır.

Dergilerde tipografik seçim ve uygulanış biçimi, sayfa tasarımının en temel sorunudur. Bir derginin rakipleri arasındaki farkını ortaya koyan en önemli araç özgün tipografisidir. Namık Kemal Sarıkavak [7] tipografiyi “harflerin ve yazınsal-görsel iletişime ilişkin diğer öğelerin, hem görsel, işlevsel ve estetik düzenlemesi, hem de bu

öğelerle oluşturulan bir tasarım dili” olarak tanımlamaktadır. Tipografinin etkisi öncelikle bilginin iletiminde, sonrasında dergi kimliğini oluşturmada ve benimsetilmesinde çok güçlüdür. Bununla birlikte dergi tasarımında okunabilirlik uğruna tasarımın feda edilmediği, tasarım uğruna da okunabilirlikten vazgeçilmemiş, okutan ve yaratıcı bir birliktelik arayışı hep söz konusu olmuştur. Metinlerde kullanılan yazı karakterinden, harf-sözcük-satır arası boşlukların organizasyonuna, hizalama biçiminden vurgulama şekline kadar her derginin özgün bir tipografik tasarım anlayışı bulunmalıdır (Görüntü 4).

Görüntü 4: *Beast* ve *Moloko+* dergilerine ait sayfa tasarımı farklılıklarını gösteren görüntüler.

Derginin boyutuna bağlı olarak kapladığı alan, bilgi ve görsellerin sunulduğu bir yüzey olduğundan, içerik algısında önemli bir etkidir. Derginin kapalı halde sahip olduğu boyut, sayfalar açıldığında ortaya çıkan biçiminden farklı bir değer kazanabilmektedir. Boyut, okurun dergiyi kolayca tanıyabileceği ve hatırlayabileceği, dergiye özgü biçimsel bir özelliktir. PDF dergilerin yatay dikdörtgen biçimine karşın Flash dergiler çoğunlukla dikey dikdörtgen yapıdaki boyutlara sahiptir. Elektronik dergilerin çok büyük kısmı benzer formatlara sahip olmakla birlikte zaman zaman farklı biçimlerde tasarlanan dergilerle de karşılaşmaktadır. *Scrapbook* ve *Humus* bu anlayışa örnek dergilerdendir. Van Gogh, Picasso, Hemingway gibi birçok Avrupalı sanatçı ve düşünür tarafından kullanılan defter olan Moleskin formatını benimseyen bu e-dergiler, boyutun küçüklüğü sebebiyle sadece sanatçı/tasarımcılara ait çalışmaları ve bağlantı adreslerini içermekte, makale, röportaj gibi uzun metinler içermemektedir (Görüntü 5).

Görüntü 5: Moleskine yapısında tasarlanan *Humus* dergisine ait iç sayfa ve kapak görüntüsü.

Derginin vitrini olarak tanımlanabilen kapak derginin rakipleri arasında kolayca tanınmasını ve seçilmesini sağlamaktır. Kapak derginin reklamını yapmakta, ambalajı görevini üstlenmekte ve içindekiler hakkındaki bilgileri okura iletmektedir. Elektronik dergilerde kapak basılı dergi kapaklarında olduğu gibi öne çıkan konu başlıklarını içeren, renkli dikkat çekici biçimlerde tasarlanan grafik alanlardır. Fakat derginin arka planında kullanılan zemin dokusu, fotoğraf ya da resimleme kapağı öne çıkarabildiği gibi, zaman zaman dergi kapağının önüne geçerek etkisini azaltabilmektedir. Örneğin *Newwebpick* dergisinde olduğu gibi, zeminde kullanılan resimlemenin renk ağırlığı ve çizim öğelerinin kapak ile benzerlik taşıması, kapağın görsel gücünü zayıflatmaktadır (Görüntü 6). Kapak, dergi içeriği ve kimliği ile ilgili önemli bir sorumluluğa sahip olması sebebiyle çarpıcı ve algılanabilir tasarlanmalıdır.

Görüntü 6: *Newwebpick* dergisine ait kapak ve zemin ilişkisini gösteren görüntü.

Dergilerde görsel kimlik, ayırt edilebilirlik, hatırlanma ve tercih edilme sürecini etkileyen önemli bir parçadır. Başarılı bir kimliğe sahip dergiler, tutarlı tasarım yapısına sahip, süreklilik gösteren yayınlardır. Bu amaçla ürüne ait tüm görsel öğelerin kurum kimliği hedeflerine uygun olarak tasarlanması önemlidir. Dünya'da tasarım alanında yayımlanan birçok e-dergi olmasına karşın, bu sayı ülkemizde maalesef yetersizdir. Farklı tasarım anlayışlarının kültürlerarası paylaşımında önemli bir yere sahip olan e-dergiler, sanatçı ve tasarımcıların yazılarını ve eserlerini tüm dünya ile paylaşabilecekleri çoklu ortam içerikli birer sergileme alanıdır. Bu anlamda Türkiye'deki tasarım alanındaki gelişme ve haberlerin duyurulması, çalışmaların sergilenebilmesi, sanat/tasarım eğitiminin gelişmesi için tasarımı ile özgün görsel kimliğe sahip, içeriği ile güçlü e-dergilerin yayımlanması, sayılarının artması büyük önem taşımaktadır.

Kaynaklar

- [1] İnuğur, M. Nuri. (2002). *Basın ve Yayın Tarihi*. İstanbul: DER Yayınları
- [4] Kılıç, Levend. (2003). *Görüntü Estetiği*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- [2] Kist, J. (1989). Electronic Publishing. In M. Eraut (Ed.). *International Encyclopedia of Educational Technology* (s.600-608). New York: Pergamon
- [6] Koz, M. S. ve Çelik, K. (2001). *101 Dergi / Düünden Bugüne Türkiye'nin Dergileri*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- [7] Sarıkavak, Namık K. (2004). *Çağdaş Tipografinin Temelleri (Görsel İletişim ve Grafik Tasarımda)*, Ankara: Seçkin Yayıncılık
- [3] Weller, Ann C. (2002). Qualitative and Quantitative Measures of Indexed Health Sciences Electronic Journals [Sağlık Bilimleri Elektornik Süreli Yayınlarında Nitelik ve Nicelik]. *The Journal of American Medical Association*, 287(21), 2875-2876
- [5] Zettle, Herbert. (1973). *Sight Sound Motion: Applied Media Aesthetics*. California: Wodsworth Publishing